

Recensent: Merthe van der Bruggen

Florence Williams: 'Borsten' Een natuurlijke en onnatuurlijke geschiedenis.
Uitgeverij De Arbeiderspers, Utrecht, Amsterdam, Antwerpen 2012. ISBN:
9789029586283 (Borstkanker/AG). Zie ook: www.arbeiderspers.nl

Soort boek/Ziekte/Stijl:

Dit boek is een onderhoudend en zorgvuldig gedocumenteerd onderzoeksverslag over de biologische, seksuele, culturele en sociologische functie van borsten. Het is gelardeerd met persoonlijke observaties en bevat hier en daar technische terminologie. Het boek kan een welkome informatiebron zijn voor mensen die geïnteresseerd zijn in milieubehoud, gezondheid en – jawel - borsten. Of ze nu ziek zijn of gezond. Een onderliggend thema is het voorkomen van borstkanker. Ziektegeschiedenissen worden echter vooral genoemd ter illustratie.

Over de schrijfster:

Florence Williams is een bekroonde en veel geciteerde milieujournaliste. De focus van haar werk ligt op het snijvlak van milieu, gezondheid en wetenschap. Meerdere familieleden van Williams leden aan kanker. Een deel van dit boek is daarom gewijd aan een onderzoek naar het risico op kanker dat die de auteur zelf loopt.

Williams studeerde Engels en journalistiek. In 2007-2008 volgde zij een opleiding aan het Centrum voor Milieujournalistiek aan de Universiteit van Colorado. Zij schrijft regelmatig artikelen voor *Outside Magazine*. Verder is zij freelance schrijfster voor de *New York Times*, *Slate*, *Mother Jones*, *High Country News*, *O-oprah*, *W.*, *Bicycling* en vele andere publicaties. Kort geleden gaf zij gastlessen aan de School voor Journalistiek van de Universiteit van Colorado.

Korte Beschrijving:

Eigenlijk is dit geen patiëntverhaal, maar een onderzoeksverslag. Een onderhoudend, informatief en goed gedocumenteerd onderzoeksverslag, gelardeerd met persoonlijke observaties. Voor wie bereid is om geconcentreerd te lezen en wat technische terminologie voor lief te nemen, gaat er een wereld open. Het boek kan een welkome informatiebron zijn voor wie geïnteresseerd is in milieubehoud, gezondheid en – jawel - borsten. Of ze nu ziek zijn of gezond.

Florence Williams gaat in dit boek op zoek naar de functie van borsten – in biologisch, seksueel, cultureel en sociologisch opzicht - en hun specifieke eigenschappen. Waarom en hoe is de vrouwenborst ontstaan? Waarom hebben vrouwen altijd borsten en vrouwelijke mensapen alleen als ze zogen? Waarom hebben mannen tepels? Hoe ontwikkelt de borst zich in een vrouwenleven en welke gevolgen heeft dit voor haar gezondheid? Wat heeft milieuvervuiling met borstkanker te maken? Hoe verstoren gifstoffen in het milieu onze hormonale balans? Dit soort vragen wordt op een onderhoudende wijze uitgediept.

De auteur vraagt onze aandacht voor vele factoren die van invloed zijn op onze gezondheid, factoren waar we vaak griezelig weinig controle over hebben. Borsten en moedermelk blijken wel uitzonderlijk beïnvloedbaar voor milieuvervuiling. Om onze omgeving te vrijwaren van die vervuiling is internationale samenwerking van ondernemingen en overheden nodig. Voor Williams gaat – letterlijk – geen berg te hoog om zich hiervoor in te zetten. Zij beschrijft hoe zij vier pieken op één dag tracht te beklimmen om aandacht voor dit onderwerp te vragen.

Wat viel op:

- Gedegen onderzoek met uitvoerige beschrijvingen kan heel goed worden gecombineerd met een persoonlijke noot en humor.
- De auteur onderzoekt de voor- en tegenargumenten van de behandelde stellingen en komt tot genuanceerde afwegingen.
- Overal om ons heen zijn hormoonnabootsende chemicaliën die onze hormoonhuishouding verstoren.
- De obesitasepidemie, een vervroegde puberteit en borstkanker kunnen samenhangen met deze gifstoffenplaag.
- Gif komt vooral in onze borsten en moedermelk terecht omdat het zich opstapelt in vet.
- Je kunt jezelf in beperkte mate beschermen voor de vele gifstoffen in voedsel, verzorgingsproducten en meubels.
- Overheden moeten meer doen om milieuvervuiling tegen te gaan, burger kan het niet alleen.
- Bij vrouwen onder de vijftig hebben mammografieën weinig zin. Juist zij zouden hun eigen borsten moeten leren kennen en ze regelmatig moeten onderzoeken. Dat is echter een kunst die geleerd moet worden.
- 90 % van vrouwen met borstkanker heeft geen borstkanker in de familie. Met andere woorden: de standaardrisicofactoren zeggen tamelijk weinig.

Citaten:

Pag. 43: 'Hoe buitengewoon en onvergelijklijk onze bungelende vrouwenborsten ook zijn, de bouw van de borstklieren is bij alle zoogdieren in de basis hetzelfde. Onze verpakking is alleen leuker. Andere zoogdieren hebben wel weer bizarre kenmerken. Zo heeft de lamantijn (de rondstaartige zeehoe) tepels onder haar vinnen. De tepels van het vingerdier (een halfaapje) bevinden zich bij hun moeders achterste. De tepels van de geladabaviaan zitten zo dicht bij elkaar dat de baby aan allebei tegelijk kan zuigen. Mierenegels en vogelbekdieren, zeldzame zoogdieren die eieren leggen, hebben geen tepels, maar 'zweten' melk naar de 'melkvelden' toe in hun buidels. Ik weet niet wat een melkveld is, maar ik wil er geloof ik ook wel een.'

Pag. 117: 'Wat precies in onze moderne omgeving jaagt de puberleeftijd in steeds sneller tempo richting die van de dreumes? Het BCERC-onderzoek van de overheid stelt de gedurfde hypothese dat chemische, fysieke en sociale factoren in wisselwerking staan met de genen' om borsten hun inflatoire koers te laten varen.'

Pag. 159, 160: 'Ik had niet de moeite genomen om de gedeelten over borstvoeding te lezen in de zwangerschapsboeken. Ik maakte me veel drukker over de pijn en de bloederigheid bij de bevalling en ik kreeg het moeilijk bij het afschrikwekkende gedeelte over een hoofd ter grootte van een bowlingbal dat naar buiten geperst moest worden door wat 'het geboortekanaal' wordt genoemd. Ik vond dat zo'n radeloos makend gedeelte dat ik 'de vierde fase van de geboorte, de lactatie', zoals die in de boeken wordt genoemd, wegwuifde. Ik was een zoogdier. Hoe moeilijk kon het zijn? [...] Maar toen kwamen de pijn en het bloed, vanwege de borstvoeding, het deel van de klus dat verondersteld werd mierzoet te zijn en in liefdeshormonen gedrenkt. [...] Mijn tepels raakten ontstoken, er vormden zich ravijnen van kloven en barsten en ze gingen bloeden. Ze zagen eruit alsof ze in de grasmaaier terecht waren gekomen.'

Pag. 199: 'Humane moedermelk is als slagroom, penicilline en XTC ineen, verpakt in twee aantrekkelijke pakketten. Maar lees je de onderste regels van het etiket, dan zie je dat de kleine lettertjes veel minder aantrekkelijke ingrediënten vermelden: DDT, PCB's, trichloorethyleen, perchloraat, PCDF's, kwik, lood, benzeen arsenicum. Als we onze baby's de borst geven, geven we hun niet alleen de vetten en suikers die hun afweersysteem, cellulair metabolisme en hersensynapsen stimuleren. We geven hun ook, zij het in minuscule hoeveelheden, verfverdunder, vloeistoffen voor chemische reiniging, houtconserveringsmiddel, toiletverfrisser, cosmetische toevoegingen, afvalproducten van benzine, raketbrandstof, termietengif, schimmeldodende middelen en vlamvertragers.

Pag. 258: 'Als kanker een ziekte is die bij 'ouder worden' hoort, dan zouden we naarmate we ouder worden, steeds alerter moeten zijn. Het is dus toch een goed idee om iets meer te weten te komen over de risicofactoren. Leeftijd en familiegeschiedenis zouden wel eens de belangrijkste kunnen zijn maar, zoals ik nu leerde, waren het niet de enige. De nadere standaardrisicofactoren zijn vroegtijdige puberteit, late menopauze, obesitas (zwaarlijvigheid), moeder worden op latere

leeftijd, borstabnormaliteit in het verleden en ras (blanke vrouwen lopen iets meer risico dan Afro-Amerikanen en aanzienlijk meer risico dan Aziaten of Latijns-Amerikanen).’

Pag. 265:’Milieuhistorica Nancy Langston stelde het als volgt: ‘De traditionele geneeskunde en openbare gezondheidszorg zijn altijd gericht geweest op de individuele risicofactoren voor ziekte.’ In plaats daarvan, voert ze aan, hebben we bovenal meer ecologisch inzicht nodig dat eerst eens onderzoekt hoe genen en de omgeving op elkaar inwerken en ons afweersysteem in gevaar brengen.’

Recensie / extra

★★★★★ 15-11-2012 geschreven door Patrick Vandendaele

Samengevat : al wat je ooit wou weten over borsten, en vaak niet kon terug vinden of bespreekbaar maken... Een hommage aan de borsten, maar dan op een onverwachte wijze. Interessant, erudiet, doorheen de meest diverse invalshoeken, onderbouwd... Het is een boek dat van prettige aard is, maar ook wel, en vooral een boek dat ons meeneemt in de rol van de borsten in de geschiedenis van de mensheid, de culturele benadering, de biologische aspecten, de ecologische en zeer zeker ook de seksuele connotaties die borsten steeds hebben opgewekt bij de mens. Een thema dat niet zo vaak en even gemakkelijk in het vizier komt, maar stiekem toch wel de interesse opwekt. Een hommage gewijd aan 'borsten'... Symboliek van vrouwelijkheid, moederschap, maar ook verleiding, argument, middel... Met deze 'catalogus' gaan we op reis door de wereld van de borsten doorheen de meest, en vaak onverwachte invalshoeken. Onder woorden en beelden krijg je een vrij ruime benadering, niet enkel op het vlak van 'verleiding', maar ook gewoon medisch, cultureel, historisch en alle mogelijke behandelingen dat dit onderwerp duidelijker weet te maken. Het is een zeer leuk boek dat je toch ook op een andere manier de rol van borsten in het leven van een vrouw en een maatschappij duidelijk weet te maken, je te verhelderen in de wereld van de borsten, op een ludieke, maar ook op een ernstige en zelfs beangstigende wijze. Al wat je ooit wou weten over deze borsten, zonder te weten aan wie het te vragen, maar tegelijkertijd wel veel meer dan een banaal tussendoortje, en een erudiete studie van deze twee melkproducenten...

Bron: www.vanstockum.nl